Orędownik Wrzesiński

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę prócz dni świątecznych — Nakładem i drukiem A. Prądzyńskiego we Wrześni
Odpowiedzialny za część redakcyjną Andrzej Prądzyński we Wrześni
Administracja: ulica Poznańska № 6 — Telefonu № 389

Abonament: na poczcie: miesięcznie —,96 zł, kwartalnie 2,88 zł. wekspedycji: mies. 90 gr, kwart. 2,70 zł - Ogłoszenia: za miejsce 1-łam. 1 milim. w wyż 5 grosze przyjmuje administracja większe dwa dni, mniejsze do godz. 9 dzień przed ukazaniem się numeru - Telef. № 389

№ 50 | Września, czwartek, dnia 6-go maja 1926 r. | Rok VIII

Zaufanie

Jak w stosunkach prywatnych, kupieckich, bankowych itd., zaufanie jest czynnikiem zasadniczo niezbędnym, tak i stosunek państwa do obywateli musi na niem przedewszystkiem się opierać, bo inaczej by ono daleko nie ujechało. Jeżeli na czele rządu staną ludzie, którzy będą mieli zaufanie społeczeństwa, jeżeli będą prowadzili politykę, budzącą wiarę u niego, położenie państwa się poprawi, znajdą się pieniądze na pokrycie deficytów, zacznie wzmagać się produkcja. Bo mimo wszystko, wbrew pozorom, są u nas nieuruchomione zasoby pieniężne, przecież samych dolarów amerykańskich nagromadzonych w kraju można liczyć na najmniej 30 miljonów. Społeczeństwo chce pracować, pragnie spokoju i ładu, chce oszczędzać w sposób dla państwa korzystny, niechaj tylko znajdzie się rząd, który zdoła przywrócić zaufanie i wiarę w przyszłość.

Tymczasem cały szereg czynników pracuje u nas nad tem, by to zaufanie poderwać, by przeszkodzić powrotowi do normalnych stosunków gospodarczych. Najpierw socjaliści, którzy nie chcą się pogodzić z faktem, że dzisiaj nie pora jest na gospodarkę socjalistyczną, że przeniknięcie naszego ustroju zasadami socjalistycznemi doprowadziło do ruiny nasze państwo. Wiedzą dobrze, że gospodarka socjalistyczna nie jest w Polsce możliwą do przeprowadzenia. Starają się jednak wszelkiemi sposobami przeszkodzić temu, by Polska zorganizowała się tak, jak państwa zachodnie. Produkcja w kraju jakkolwiek na warunki rozwoju, nie może się podnieść, żyjąc w niepewności, czy jutro socjaliści nie wymogą nowego ustępstwa, nowej zdobyczy, która zniszczy tę produkcję. Oczekuje się wzrostu oszczędności, ale jak tego oczekiwać, gdy niema gwarancji, że nie urządzi się nowego zamachu na nagromadzone zasoby.

Drugim czynnikiem który w bardzo wysokim stopniu podrywa zaufanie w powrót do normalnych warunków życia jest akcja ludzi szerzących wiadomości o zamachach, lub nawet myślących o tem poważnie. Grozi się tym zamachem stanu w imię Józefa Piłsudskiego, który ma być zbawcą narodu, który ma uporządkować nasze życie. Niema powodu by brać zanadto na serjo te zapowiedzi i plany. Bo przecież można różne lekarstwa wymyśleć na naszą niedolę gospodarczą i walutową, ale nikt chyba nie posunie się do tego, by stwierdzić, że ratunkiem naszych finansów jest objęcie władzy przez Józefa Piłsudskiego. Ale te groźby mają jeden realny skutek: szerzy się uczucie niepewności, wielu ludzi żyje w trwożnem wyczekiwaniu. Ta atmosfera przygotowuje drogę panowaniu dolara. Jest faktem, że gdy tylko znajdą jakieś nieodpowiedzialne wystąpienia ze strony tego „czynnika nieobliczalnego", wzmaga się pobyt na obce waluty. Bo zawsze spekulacja zaczyna wtedy królować, gdy słabnie poszanowanie prawa, gdy podrywa się podstawa ładu i porządku politycznego.

A po trzecie są ludzie, którzy choć bardzo dalecy od socjalizmu i choć nie pragną przewrotu politycznego, to jednak działają w kierunku poderwania ufności w naszą przyszłość gospodarczą i finansową. Jeżeli ktoś stwierdzi, że nasze położenie jest tak ciężkie, że wybrniemy z niego tylko pod obcą kontrolą, ten jest źródłem paniki gospodarczej i walutowej. Polska prowadzi walkę o swoją samodzielność gospodarczą i finansową. Jak w czasie wojny wielkie znaczenie ma utrzymanie frontu wewnętrznego i jak w czasie wojny w różnych krajach, tak i teraz zjawili się defetyści, którzy utrzymują, że powinniśmy się poddać. Wszyscy otem dobrze wiedzą, że nasze niedomagania pochodzą z naszych błędów, które można usunąć, i że jeśli chcemy uzyskać zaufanie zagranicy, musimy na to zaufanie zarobić; gospodarki polskiej nie podobna jest uzdrowić bez Polski. Gdy zaś się szerzy poglądy, że do niczego nie jesteśmy zdolni, to wówczas pogrążamy się głębiej w naszych niedomaganiach. Pomoc obca, choćbyśmy się nawet zgodzili na najgorsze warunki, jest bardzo daleko, a tymczasem szerzy apatję i zwątpienie. Jeżeli się udowadnia, że budżetu państwowego nie zdołamy sami zrównoważyć, to czyż można się dziwić temu, że czytelnik takich wywodów wyprowadza z nich jedną pozytywną wskazówkę: kupować dolary?

W ten sposób doktryner socjalistyczny, awanturnik polityczny, planujący zamachy i zżydziały bankier, oczekujący obcej kontroli pracują nad jednem złowrogiem dziełem: nad poderwaniem zaufania w przyszłość Polski. Pod wpływem tych akcji, wychodzących z różnych źródeł, szerzy się niewiara i niechęć do pracy, do twórczych wysiłków. Oczywiście, nie wystarczy zapewniać gołosłownie, że w Polsce może być lepiej, nie wystarczy górnemi frazesami „podnosić ducha". Wiara bez uczynków jest martwą. Obóz narodowy, który ani nie chce dyktatury socjalistycznej, ani obcej kontroli, musi zdobyć się na uczynki, które urzeczywistnią jego wiarę w przyszłość narodu. Musi wiedzieć, czego potrzeba dla uzdrowienia Polski, a zarazem zdobyć się na wielką siłę, by urzeczywistnić ten program. Opinja publiczna w Polsce musi być jedna, wyraźna i zorganizowana, gdy ujawnią się te siły, które dziś jeszcze drzemią w ukryciu, wówczas wróci zaufanie w przyszłość narodu.

(—) R. Rybarski.

Święto 3 Maja w Warszawie.

Święto narodowe stolica obchodziła z tradycyjną uroczystością. O godz. 10-tej rano w kościele katedralnym św. Jana odprawione zostało przez ks. kard. Kakowskiege w otoczeniu kapituły i licznego kleru nabożeństwo, na którem obecni byli p. Prezydent Rzplitej ze świtą, ministrowie z prezesem Rady Min. na czele, przedstawiciele mocarstw akredytowanych w strojach galowych, członkowie Sejmu, Senatu, generalicja, przedstawiciele licznych oganizacyj społecznych, naukowych i t. d. Wzdłuż wielkiej nawy ustawiły się cechy z chorągwiami, zaś bliżej presbiterjum stanęły z sztandarami korporacyjne reprezentacje studentów, tworząc barwną dekorację świątyni.

Po nabożeństwie p. Prezydent Rzplitej udał się pieszo w otoczeniu zaproszonych osób na Krakowskie Przedmieście, gdzie nawprost gmachu Resursy Obywatelskiej ustawiono specjalną trybunę. Stanąwszy na niej, p. Prezydent dał hasło do rozpoczęcia defilady. Rozpoczęło ją wojsko garnizonu warszawskiego, poczem przemaszerowały organizacje przysposobienia wojskowego. Rewja wypadła imponująco i zakończyła się o godz. 12-tej. Po rewji p. Prezydent odjechał do Belwederu wśród szpaleru ludności, która tłumnie wyległa na ulice miasta, odświętnie przystrojone we flagi narodowe, powiewające z każdego domu.

Książę O. Woroniecki, prymasem?

Według ostatnich wersji, Prymasem Polski ma być mianowany O. Jacek Woroniecki, Dominikanin, uczony światowej sławy. Poza tem, co do stolicy Prymasa, nic się zmieni, a więc stolica Prymasa pozostanie nadal w Gnieźnie.

O. Jacek Woroniecki był swego czasu rektorem Uniwersytetu w Lublinie. W czerwcu roku bieżącego weźmie udział w Kongresie Eucharystycznym jaki odbędzie się w Chicago.

- Kronika -

Września, dnia 5-go maja 1926 r.

Kalendarz rzymsko-katolicki:
dzisiaj: Piusa V, jutro: Jana w oleju.

* **Z okazji święta narodowego 3 Maja** p. Prezydent Rzeczypospolitej odznaczył z pomiędzy 80-ciu osobistości ze świata dyplomatycznego, duchownego, samorządowego, przemysłowego, handlowego i literacko-artystycznego z całej Polski z naszego powiatu jedynie p. **Franciszka Hutten-Czapskiego** na Bardzie, członka Wielkopolskiej Izby Rolniczej i byłego pierwszego starosty powiatu wrzesińskiego za zasługi na polu pracy obywatelskiej i samorząd.

* **Publiczne posiedzenie Rady Miejskiej** odbędzie się dzisiaj wiecz. Porządek obrad jest następujący:

1. Zmiana uchwał dotyczących:
   a) podatku od lokali,
   b) podatku od zbytku mieszkaniowego.
2. Uchwalenie 6000 zł z nadwyżki budżetowej 1925
   a) na zasypanie stawku na targowicy w myśl zarządzenia Pana Wojewody 3000 złotych,
   b) na upiększenie miasta, plantacji i dekoracje miasta oraz na koszta obchodu Sprawy Wrzesińskiej 3000 złotych.
3. Sprawa jubileuszu Sprawy Wrzesińskiej.
4. Uchwalenie dodatkowego budżetu Głównej Administracji na rok 1925.
5. Wybór zastępcy przewodniczącego Urzędu Rozjemczego w miejsce p. Juszczyńskiego, który urzędu tego nie przyjął.
6. Powzięcie do wiadomości o odbytych rewizjach Kasy miejskiej z dnia 31 marca i 30 kwietnia br.
7. Sprawa przyjęcia na tymczasowy etat sekretarza miejskiego p. Kapołki.
8. Wolne głosy.

* **Podziękowanie.** Za udzieloną subwencję przez Wydział Powiatowy we Wrześni w kwocie 30,— zł, przez Magistrat m. Wrześni 75,— zł na zakupienie nagród dla zawodników biegu okrężnego odbytego dnia 3 maja br. we Wrześni, za 3 wartościowe nagrody ofiarowane przez Redakcję Orędownika Wrzesińskiego (p. Pradzyńskiego), za bezpłatne zbadanie zawodników p. Dr. Uliszewskiemu, p. majorowi Serafinowi za asystę i pomoc wojskową, orkiestrze 68 p. p. za bezinteresowny koncert na rynku w czasie biegów oraz wszystkim uczestnikom biegu składam na tej drodze w imieniu Zarządu Stowarzyszenia Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Rezerw serdeczne podziękowanie.

Specjalnie dziękuję i wyrażam uznanie p. Władysławowi Kaliszewskiemu, prezesowi Sokoła z Wrześni za umiejętną i sprawną organizację biegów, które na początek były bardzo dodatnie i odniosły nadspodziewany sukces moralny.

Września, dnia 4 maja 1926 r.

Sołtysiak, burmistrz, Prezes Zarządu Stow. Wychowania fizyczn. i przysposob. wojsk. m. Wrześni.

* **Budowa pomnika dla poległych.** Pomnik na cmentarzu wrzesińskim dla poległych bohaterów z walk powstańczych z lat 1918-19 jest już prawie na ukończeniu. W przyszłych dniach nastąpi jego odbiór przez komitet jak i obmyśli się sprawę poświęcenia. Całość pomnika wypadła pod względem artyzmu i wykonania bardzo korzystnie i ogólnie się podoba. Brak atoli jeszcze komitetowi pieniędzy na zrealizowanie całego planu w myśl projektu. Dla tego też raz jeszcze zwraca się komitet do obywatelstwa miasta i powiatu z prośbą o datki pieniężne, aby

O szkołę Wydziałową Męską we Wrześni

Założona w ubiegłym roku szkolnym, Miejska Szkoła Wydziałowa Męska we Wrześni, jak dotąd rozwija się pomyślnie, dzięki dostatecznym funduszom miejskim, wyznaczonym na ten cel przez Magistrat miasta. Obecnie szkoła ta posiada dwie klasy: I. i II. W następnym roku ma powstać III. kl. i z każdym rokiem będzie otwierana klasa wyższa, aż do VI. włącznie. Pełna 6 klasowa szkoła wydziałowa nie będzie mogła pomieścić się w zajmowanym obecnie budynku i miasto już zaprojektowało budowę nowego względnie rozbudowanie gmachu szkolnego dla nowej uczelni. Srodki materjalne potrzebne na utrzymanie szkoły są zapewnione. Drugim atoli warunkiem rozwoju szkoły, niemniej ważnem jak potrzebne fundusze, jest należyte zrozumienie w społeczeństwie tego, co Szkoła Wydziałowa dać może i jakie jej są zadania i cele. Nie trzeba przypominać, jak wielkie znaczenie miały dla społeczeństwa, a szczególnej dla stanu średniego, mieszczańskiego szkoły t. zw. „Mittel-Schule" — dzisiejsze szkoły wydziałowe. Można śmiało powiedzieć, że na rozwój miast i wyrobienie stanu średniego oraz wyparcia elementu żydowskiego z handlu, wpływ takich szkół był dominujący.

Pomimo zmiany warunków politycznych, cele i zadania szkoły wydziałowej nie uległy zasadniczej zmianie. Masowy pęd do gimnazjów w latach ubiegłych wytworzył jednostronny kierunek wykształcenia, całkiem teoretyczny, zdążający ku wyprodukowaniu całej naszej inteligencji nieprzygotowanej do życia praktycznego. 8 lat spędzonych w gimnazjum z dobrym wynikiem jest dobrem przygotowaniem do studjów uniwersyteckich, ale samo tylko ukończenie gimnazjum nie daje żadnej korzyści dla zawodu. Słuszne są obawy w społeczeństwie, że gimnazje (oprócz naturalnie tych, którzy ukończą uniwersytet) wyprodukują całe szeregi młodzieży niefachowej, niepraktycznej, oglądającej się za jakąś nędzną posadą biurową, z trudnością dającą egzystencję. W projektach reformy szkolnej, która obejmie całą Rzeczpospolitę, jest właśnie tworzenie takiego typu szkoły jak Szkoła Wydziałowa.

Po ukończeniu szkoły wydziałowej młodzież jest praktyczna i szybko obiera sobie zawód. Absolwent szkoły wydziałowej może się dostać bez egzaminu na 2-letnie kursa handlowe, na 3-ci kurs seminarjum nauczycielkiego, do szkół przemysłowych, jak Państwowa szkoła budowy maszyn i Państw. szkoła budownictwa z wydziałem mierniczo-meljoracyjnym w Poznaniu i wiele innych szkół, jak kolejowe, górnicze, hutnicze, chemiczne, rolnicze, leśne, elektrotechniczne, rozrzucone po całej Polsce.

Dziś więcej może niż kiedykolwiek rodzice powinni zastosować się nad przyszłością swych dzieci, a szczególnie w tym trudnym ekonomicznie czasie, gdzie wiedza praktyczna, fachowa jest wyżej ceniona od nauki teoretycznej i gdzie stan średni, jak tego dowodzi Zjazd stanu średniego 18 kwietnia br. w Warszawie powinien zająć w Polsce stanowisko przodujące.

Dla wytworzenia stanu średniego, szkoły wydziałowe męskie są najwłaściwszym kierunkiem wykształcenia w walce o byt materjalny. Nie wątpimy, że powyższe myśli zostaną zrozumiane w najszerszych kołach społeczeństwa i do wiosennych egzaminów w szkole wydziałowej męskiej stanie licznie młodzież, tak wiejska jak i miejska w pełnem zrozumieniu korzyści, jakie wypływają z ukończenia takiego typu szkoły jaką jest Szkoła Wydziałowa.

Podania do egzaminu wstępnego do klasy I., II. i III. można już składać na ręce kierownika szkoły. ul. 3 Maja 4 (naprzeciwko Starostwa).

Miejska Szkoła Wydziałowa Męska we Wrześni

Władysław Gimbut, kierownik szkoły.

jak najgodniej wypadła całość tego widomego znaku czci i wdzięczności naszej dla spoczywających pod pomnikiem bohaterów, poległych za niepodległość ojczyzny. Datki przyjmuje Pow. Kasa Oszczędności we Wrześni.

* **Sprostowanie zadań konkursowych na „maj".** W ogłoszeniu konkursu na maj zaszły dwa małe błędy, które niniejszem prostujemy. W arytmogryfie ma być: 1. Swiątynie zamiast świątynia.
10. Kolor zamiast kolec.

* **Wydawanie książek w Czytelni Ludowej** przy ul. Warszawskiej odbywa się od dzisiaj począwszy co środę o godz. 8-mej a nie jak dotychczas o 6,30.

Bibliotekarz T. C. L.

* **Dwa biegi okrężne,** przeprowadzone staraniem stowarzyszeń Wych. Fiz. w święto 3-go Maja w mieście naszym, wzbudziły wielkie zainteresowanie wśród miejscowej publiczności. Krótko po godz. 3-ciej zaczęło się gromadzić przed hotelem pod „Białym Orłem", gdzie wyznaczono start i metę biegów. Punktualnie o godz. 4-tej staje u startu 16 zawodników do biegu 3 klm., członkowie towarzystw sokolich z Wrześni, Miłosławia i Strzałkowa oraz Tow. Młodz. Polskiej z Wrześni. Pierwszy do mety przybiegł drh. Tadeusz Graczyk z Miłosławia (czas 10 minut i 5 sek.) zdobywając tym samem na ten rok nagrodę wędrowną dla Tow. gimn. „Sokół" w Miłosławiu, dla siebie zaś srebrny żeton i I. nagrodę Orędownika Wrzesińskiego. Jako drugi przybywa drh. Kazimierz Giżewski, Sokół Września (czas 10 minut $10^3/_5$ sek.) zdobywając tymsamem srebrny żeton i II. nagrodę Oręd. Wrzes. Trzecią nagrodę, także srebrny żeton i nagrodę Oręd. Wrzesińsk. zdobywa Jesiółkowski Antoni, Sokół Miłosław (czas 10 minut $10^4/_5$ sek.) Czwartą nagrodę zdobył Jakubczak Władysław, Sokół Strzałkowo, piątą otrzymał Rogoziński Józef, Sokół Września.

Do biegu 1000 mtr. stanęło 14 zawodników, członkowie tych samych towarzystw oraz drużyny hufca gimnazjał. Nagrodę I. zdobywa Zgoliński Alfons z drużyny gimn., (czas 2 minuty $31^1/_2$ sek.) Nagrodę II-gą otrzymał Borowiecki Antoni z Tow. Młodz. Pol. (czas 2 min. $32^4/_5$ sek.) Trzecią nagrodę otrzymał Kaczmarek Stanisław z drużyny gimn. (czas 2 min. $35^4/_5$ sek.) Czwartą zaś Jędrzejczak Bronisław, Sokół Strzałkowo (czas 2 min. $35^4/_5$ sek.).

* **Gruby nietakt podczas zbierania składek na Czyt. Lud.** Podczas publicznej kwesty wczorajszej na cele tak szlachetne jakim służy Tow. Czytelni Lud. kilku mędrców wrzesińskich wrzuciło do puszek w miejsce monet — guziki, kamyszki i blaszki bezwartościowe, chcąc w ten sposób uchodzić przed miłemi kwestarkami jako wspaniałomyślni ofiarodawcy. Uprasza się w przyszłości o zaniechanie podobnych niesmacznych żartów, a mądralom tym zaleca się zachowanie guzików dla siebie do przyszycia sobie piątej klepki, której im na pewno brak.

*

* **Urząd Skarbowy we Wrześni komunikuje nam:** Zgodnie z zarządzeniami Ministerstwa Skarbu płatną była dotychczas jedynie $^1/_4$ część różnicy pomiędzy płatnemi trzema definitywnemi ratami (od płatników od 5 stopnia wzwyż w I. grupie kontyngentowej — 60% tych rat), a wpłatami uskutecznionemi w formie zaliczek i prowizorycznych rat podatku majątkowego.

Obecnie, zanim zmiana poboru podatku majątkowego nie zostanie rozstrzygnięta w drodze ustawodawczej, wyznacza Ministerstwo Skarbu terminy płatności pozostałej części wspomnianej różnicy i rozkłada ją na dwie równe raty płatne:

I-sza do końca maja 1926 r.
II-ga da końca października 1926 r.

Zarazem Ministerstwo Skarbu komunikuje, że pobór powyższych rat od płatników od 5 stopnia wzwyż, których majątki zaliczono do I. i III. grupy kontyngentowej, został ograniczony narazie do wysokości definitywnego wymiaru podatku majątkowego **bez zwyżki kontyngentowej** (przedza 2 kol. 1 i 3 nakazu płatniczego wzór nr. 25 wzgl. kol. 3 nakazu płatniczego wzór nr. 26).

Dla właścicieli domów, podlegających ochronie lokatorów, utrzymuje się w mocy wyznaczone poprzednio terminy płatności wspomnianej różnicy, a mianowicie:
I-sza rata do dnia 15 lutego 1926 r.
II-ga rata do dnia 15 maja 1926 r.
III-cia rata do dnia 15 sierpnia 1926 r.
IV-ta rata do dnia 15 listopada 1926 r.

Podczas kwesty ulicznej w dniu 3 Maja rb. na rzecz Czytelni Lud. zebrano 311,87 zł. Trudu zbierania podjęły się członkinie Tow. „Młodej Polki" za co składa się serdeczne „Bóg zapłać" jak i również przewodniczącej tegoż towarzystwa p. W. Jakubowskiej za zorganizowanie całej tej akcji.

Za Zarząd Tow. Czytelni Ludowej na pow. wrzesiński
Konieczny.

** **„Cześć pieśni"!** Miesięczne zebranie Tow. Spiew. **„Moniuszko"** odbędzie się w czwartek, dnia 6. bm. o godz. 8-ej wieczorem w lokalu zebrań p. Kulczaka (Odeon) O liczny udział członków uprasza się. Zarząd.

** **Gotów!** Przypomina się druhom ćwiczenia wojskowe na boisku koszarowem w czwartek, dnia 6. bm. o godzinie 6,15 wieczorem. Zarząd.